

KÖZBESZÓLÁS.

4 „SVEJCI NOTESZ”-BŐL

I.

Nyilassy-szoba a szegedi muzeumban

Beszéljünk másról is.

Svejcban ne csak a Jungfrau bámuljuk meg, Chamonix havasait, a Furka-szorost, a Rhone-glecsert és a Bernina-vasutat, a svejci muzeumokat is nézzük végig — szegedi szemmel.

Minden városnak és minden városkának van muzeuma. (St. Moritz lakosainak száma nem éri el a kétezret, de Segantini muzeuma van.) És alig van város, amelyik egy-két szobára való képet, szobrot ne gyűjtött volna össze piktor vagy szobrász fiának alkotásaiból. A genfi városi muzeum három szobáját töltik meg Niederhäusern szobrai, Basel muzeumban — harminc Holbein és harminc Böcklin mellett — szobái vannak Conrad Witz-nek, St. Gallen Emil Rittmeyer képeit gyűjtötte össze hatalmas kollekciójá, Winterthur muzeumban Anton Graffnak vannak termei, a berni muzeumban híresek Niclaus Manuel-nek és Charles Giron-nak termeket megtöltő gyűjteményei, a zürichi muzeumot három termet megtöltő Hodler-képek teszik világhírűvé, a bruggi muzeum Stäbli képeit gyűjtötte össze, Olten muzeuma ezer darab (!) Martin Disteli képpel dicsekszik, a fribourgi képtárban szobái vannak Adele d'Affry-nak és így tovább és így tovább egész Svejcban keresztül Buchstól Genfig és Basel-től Luganóig.

Miért nincs terme a szegedi képtárban Nyilassy Sándornak?

Nincs itt az ideje annak, hogy a modern magyar piktorában kijelöljük Nyilassy Sándor helyét. Anyait azonban bátran megállapíthatunk: sokkal kisebb városok, sokkal nagyobb muzeumi szobákat, sőt termeket töltöttek meg olyan festő képeivel, aki mellé szegénykezés nélkül állhat Szeged nagy festője. Minden muzeum hivatásának tekintti, kultuszt csinál abból, hogy összegyűjtse annak a festőnek képeit, aki abban a városban született, vagy dolgozott. A szegedi muzeumtól nem kívánhatja senki, hogy Rembrandt-tal, vagy Peruginoval ismertesse meg látogatóit. De megismertethetné Nyilassy Sándorral és megismertethetné az alföldi magyar művészekkel.

Nehogy azonban valaki ebben gáncot lásson a kulturpalotánkkal szemben. Mindez nem lehet gánc a multa, inkább program a jövőre. A szegedi kulturpalota nem képtárnak épült s talán a kupolacsarnoka az egyetlen hely, ahova szabadna képeket elhelyezni. A szegedi kulturpalotának így is legalább háromszor annyi képe van, amennyit fel tud akasztani. Az Enyedi-hagyaték-ból egyedül Móra Ferenc buzgósa és erélye kincseket szerzett a szegedi muzeum számára. A szépművészeti muzeum — s ez megint csak Móra Ferenc érdeme — vagy harmadfél száz képet ajánlott fel a városnak egy vitás igény kielégítéséül, — el se lehet fogadni a fejedelmi ajándékot, mert nincs hely a képeket felakasztani. Volna már anyag egy Zombory-szoba számára is, Zombory-képek vannak már, csak szoba nincs. Egy szobát meg lehetne tölteni Károlyi-képekkel is. Képek vannak, de szoba nincs. A Móra-város-

részben nincs olyan lakásinség, mint a kulturpalotában.

Nem is lehet hát arra gondolni, hogy a mai kulturpalota nyisson meg egy szobát Nyilassy Sándornak s gyűjtse össze darabonként a szegedi festők legjava képeit, a szegedi művészek szobája számára. Am egyre komolyabbá válik az a terv, hogy ki kell bővíteni a kulturpalotát. Jól tudjuk, hogy ami a régészeti és népművészeti osztályt illeti, a kibővített kulturpalota számára is bőseges, csudálatosan gazdag anyag van már együtt. A város tanácsának azonban bölcs előrelátással gondoskodnia kellene arról is, hogy mire a mai szükségmegoldásból végleges otthonába költözködhetik át a képtár, legyen egy teremre való Nyilassy-kép s gyűjtsék össze darabonként az alföldi magyar művészek muzeális értékű alkotásait.

A város biztosítsa anyagi feltételét annak, hogy Nyilassy reprezentatív alkotásait összegyűjthesse a

muzeum és minden évben két-három legjava képével gazdagítsa a gyűjteményt. Hogy mire fölépül a kulturpalota kibővített részén a városi képtár, belehesen rendezni a Nyilassy-szobát is. Aki dicsekedhetik azzal, hogy van Nyilassy-képe, az kell, hogy kivége részét ennek a teremnek megvalósítását sürgető propagandából. Hiszen minden magántulajdonban lévő Nyilassy-kép értéke — nem festői, de forgalmi értéke — megkétszereződik abban a pillanatban, amelyikben a szegedi muzeum Nyilassy-szobáját megnyitják. Meg kellene szervezni a Nyilassy-képek tulajdonosainak ligáját, hogy propagálja, sürgesse, segítse megvalósítani ezt a gondolatot.

...Minderről legelőször Genfben esett szó, egy csöndes júliusi estén, szemben a komoly-komor Salève-vel, amikor két pohár whisky között a házigazda megmutatta uri lakásának legnagyobb büszkeségét: egy Nyilassy-képet.

Vasárnap, hétfőn és kedden is

Mosjoukine Ivan

grandiózus filmje, a

Titokzatos futár

a Belvárosi Mozi-ban.

Nyílt levél

Wimmer Fülöp kenderfonógyári vezérigazgató urhoz

A csütörtöki tárgyalás eredménytelensége után szükségét érzem annak, hogy ezután mondjam el azokat, amiknek elmondására kijelentései után nem volt mód.

Hat év óta állok a szegedi munkásmozgalom szolgálatában. Hivatásom és meggyőződése egy és ugyanaz. Feladatom, hogy Szeged munkásságának segítségére legyek a kiemelkedésben a kulturális, erkölcsi és gazdasági mélységből. Nem csináltam soha titkot abból, hogy ennek elérésére minden tőlem telhetőt megteszek. De tisztában vagyok azzal is, hogy a teljes felemelkedés az emberi méltóság eléréséhez nem megy máról holnapra, számoltam azokkal a nehézségekkel, amelyek ennek útját állják és az a meggyőződés kristályosodott ki bennem, hogy inkább egy lépést efelé a cél felé békés eszközökkel, kettőt harc árán is, de már három lépést sem akkor, ha egyet majd visszafelé kell tenni. Megtanultam azt is, hogy az abszolút győzelem után rendszerint ugyanilyen mértékű reakció szokott következni, ennél pedig többet ér egy lépés is olyan, mely a munkásságot célja felé előbbrevízi.

De amilyen helytállóak ezek a megállapítások a munkásságra nézve, ugyanilyen igazságok a munkáltatókra nézve is.

A harc útján elért teljes győzelem nagy áldozatot követel a munkálattól is és hiába igyekezik ezt a maga javára teljesen kihasználni, ott áll a másik oldalon a legyőzött meg nem szűnő elkeseredése

— parázs a hamu alatt —, mely soha sem vált még a termelés előnyére és előbb vagy utóbb megismétlődő munkabeszüntetésekben és egyéb termelési zavarokban nyilvánkozik meg. Hivatkozom azokra, akiknek már sikerült az ilyen harcokban teljes győzelmet aratni, mondják meg, hasznára vált-e teljes győzelmük a termelésnek és a nyugalom tartós volta üzemükben? Mindenki tudja, hogy: nem.

Ezért tehát úgy a munkáltatóra, mint a munkásra legkívánatosabb és legelőnyösebb a felmerülő differenciák kölcsönös megegyezés útján való kiegyenlítése, mely nem akar sem győzött, sem legyőzöttet. Csakis ilyen módon lehetséges a termeléshez feltétlenül szükséges viszonylagos nyugalom biztosítása.

Ezek az elvek képezték alapját az én eddigi működésemmek és fogják képezni ezután is. Nem volt még olyan megmozdulása a munkásságnak, ahol nem ezt a célt szolgáltam volna és ha nem mindig sikerült, nem rajtam mulott. Tartozom annak kijelentésével is, hogy én személyemben nem szoktam igényt támasztani sem önméremre, sem másra, ha erre meghatalma-

zást nem kaptam az érdekelt munkásságtól, de szívesen teszem ezt, ha ebből a célból hozzáam fordulnak.

Igy történt ez most is. És nekem, aki teljes mértékben átérzi azt a felelősséget, amellyel hivatásom jár, csak az lehetett a feladatom, hogy azt a mozgalmat, amelyet a Kenderfonógyár munkásai megindítottak, olyan irányban vezesse, amely lehetővé teszi azoknak az elveknek gyakorlati alkalmazását, melyeket föntebb vázoltam.

En nem megyek el odáig, mert nem voltam személyesen jelen, mint Ön, aki abszolút valónak fogadta el, amit Faragó igazgató ur állított, hogy t. i. a textilmunkások nem is terjesztettek elő semmiféle bérjavítás iránti kérelmet, — hanem csak azt mondom, hogy

a Faragó igazgató ur állítása félreértésen vagy tévedésen alapulhat,

mert kizártnak tartom, hogy a textilmunkások megbízottai ne terjesztették volna elő bérigényüket, ami mellett

minden állításnál erősebb tények

bizonyítanak. Ezek a tények, hogy

a textilmunkások már három nappal előbb jelezték a Munkaadók Szövetségénél is, bérjavításra irányuló igényüket.

Ez történt szombaton múlt két hete. Hétfőn Faragó igazgató ur a Szövetségénél folytatott vasipari tárgyaláson kijelentette, hogy sem a vas-, sem a textilmunkások nem kaphatnak bérjavítást. Amikor ez a gyár textilmunkásainak tudomására jutott, már hétfőn este ugy akartak dönteni, hogy kedden beszüntetik a munkát. Az én közbelépésemre történt, hogy

KORZÓ MOZI

Oktober 21-én

Vasárnap

Texasréme Vadnyugati történet 6 felvonásban. Főszereplő: **Buck Jones**.

Azonkívül:

A válóperek anyyala.

Vígjáték 7 felvonásban Főszereplő: **Madge Bellamy**.

Előadások kezdete 5, 7, 9, vasár- és ünnepnap 3, 5, 7, 9 órakor.

KORZÓ MOZI

Oktober 22, 23, hétfőn és kedden

Csak felnőtteknek!

KETTEN A LEJTŐN.

Világvárosi történet 7 felvonásban Főszereplő:

NORMA SHEARER. Azonkívül:

A puszták lovagja.

Vadnyugati történet 6 felvonásban. Főszereplő: **Tim Coy**.

Előadások kezdete 5, 7, 9, vasár- és ünnepnap 3, 5, 7, 9 óra.

